

Η ΕΚ ΚΑΘΑΡΑΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΕΩΣ
ΓΕΝΝΩΜΕΝΗ ΕΥΤΥΧΙΑ

Ἐσπέραν τινα εἰς ἀλιεύς ἀξιολάβαστος ἕνεκα τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ἐπέβη μικρᾶς λέμβου μετὰ τοῦ υἱοῦ του καὶ κοπηλατῶν διηυθύνετο ἵνα ρίψῃ τὰ δίκτυα αὐτοῦ περὶ τὰς ἀκτὰς πολλῶν νησιδίων τὰ ὅπρᾳ ἦσαν ἐκείθεν· ὁ ἥλιος ἐβύθιζε τὰς λαμπράς αὐτοῦ ἀκτίνας μέχρι τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης, ἐν ᾧ τὰ κύ-

ματα καὶ ὁ οὐρανὸς ἦσαν καταπόρφυρα ὡς παμμέγιστοι φλόγες.

«Ἄ! Πόσον τὸ πᾶν εἶνε ὡραῖον πέριξ ἡμῶν! εἶπε μετ' ἐκστάσεως ὁ νεανίας. Ἰδὲ ὁ κύκνος περιστοιχισμένος ὑπὸ τῆς περιχαροῦς φυλῆς του, καταδύεται εἰς τὴν χρυσὴν τοῦ οὐρανοῦ ἀνταύγειαν! Ἰδὲ πῶς πλέει, πῶς τέμνει ὡς δι' ἀρότρου αὐλακὰς ἐπὶ τῶν κυμάτων, πῶς ἐξελίσσει τὰς πτέρυγας του! Πόσον εὐχάριστον ψιθυρισμὸν ἀφίνουσιν αἱ ὑψίκομοι αὐταὶ λεύκαι εἰς τὸ μικρὸν ἐκεῖνο δάσος τὸ ὅποιον φθάνει μέχρι τῆς ἀκτῆς! Καὶ ἐπὶ τῆς νήσου ἐκείνης, πῶς τὰ πρᾶσινα ἀκόμη σπαρτὰ διασείονται καὶ κάμπτονται ἐλαφρῶς ὑπὸ τῆς πνοῆς τοῦ Ζεφύρου! Πόσον ἡ φύσις εἶναι ὡραία! πόσον μᾶς καθιστᾷ εὐχαριστημένους καὶ εὐτυχεῖς!

— Ναί, ἀπεκρίνατο ὁ πατὴρ, ἡ φύσις μᾶς παρέχει εὐχαριστήσεις ἀγνάς· θὰ γεύεσαι πάντοτε τὰς εὐχαριστήσεις ταύτας, υἱέ μου, ἐὰν εἶσαι ἄνθρωπος τοῦ καλοῦ, ἐὰν βίαια καὶ ἔνοχα πάθῃ δὲν ἔλθωσι ποσῶς ἵνα ταραξῶσι τὸν βίον σου.

«Ὡ φίλτατον τέκνον, συνειδήσεις ἡσυχος, ἰδοὺ τὸ πολυτιμότερον ὅλων τῶν ἀγαθῶν.

«Ἐζῆσα μέχρι σήμερον εὐτυχῆς, τέκνον μου, διότι συνεμμορφώθην πάντοτε μετὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην.

«Ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς γεννήσεώς μου, ἐξηκοντάκις τὸ περικυκλοῦν τὰς καλύβας ἡρῶν δάσος παρουσιάσθη ἐν νέᾳ χλῶῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου· ἡ μακρὰ αὕτη ζωὴ παρῆλθεν ὡς μία ὡραία τῆς ἀνοιξέως ἡμέρα, ἐν μέσφω γαλήνης καὶ ἀγνῶν εὐχαριστήσεων.

«Ἐνίοτε δὲν ὑπῆρξα ἀπληλαγμένος πάσης θλίψεως.

«Συχνάκις διασχίζων τὴν θάλασσαν με-

τὴν ἐλαφρὰν λέμβον μου κατελήφθην ὑπὸ τῆς καταιγίδος· ἡ λέμβος ἔμενεν ἀνηρτημένη ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὑδατίνου βουνοῦ· ἢ αἴφνης, μετὰ φοβεροῦ πατάγου τὰ κύματα ἐπανεπίπτον· ἢ ἐγὼ μετ' αὐτῶν· οἱ ἄλλαλοι τῆς θαλάσσης κάτοικοι ἐταράσσοντο ὅταν ὁ κρότος τῆς βροντῆς ἢ τῶν κυμάτων ἐξηπλοῦτο ἀνωθεν αὐτῶν καὶ ἀπεσύροντο εἰς τὸ βάθος τῆς ἀβύσσου. Ἐγὼ δὲ ἐνόμιζον ὅτι ἐβλεπον ἕκαστον κύμα νὰ ἦνοιγε δι' ἐμὲ ὑγρὸν τάφον· οἱ ἄνεμοι ἔπνεον μετὰ φοβερὰς ὀρμῆς, ποταμιδὸν δὲ ἐπιπτεν βροχὴ ἐπὶ τῆς κεφαλῇ μου.

« Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἡ ὁρμή τῶν ἀνέμων ἔπαυεν, ὁ ἀὴρ καθίστατο εὐδίας, καὶ ἐθεώρουν ἐπὶ τοῦ ἡρέμου τῶν κυμάτων κατόπτρου τὴν εἰκόνα τοῦ οὐρανοῦ· τότε τὸ ῥοδόχρουν μπαρμπούνιον μετὰ τοὺς χρυσοπορφύρους ὀφθαλμούς του τὸ ὅποιον εἶχεν ἀποσυρθὴ ἐν μέσῳ τῶν θαλασσιῶν χόρτων, ἐξήρχετο εὐθύμως τοῦ ἀσύλου του, πλῆθος δὲ ἰχθύων ἀνεπήδων ἐπὶ τῶν γαληναίων κυμάτων ἐνθα ἀντηνακλῶντο εἰς τὸν ἥλιον, καὶ ἡ γαλήνη καὶ ἡ χαρὰ ἀνεγεννῶντο εἰς τὴν καρδίαν μου.

« Ὡ τέκνον μου! ἡ φιλοστοργία σοῦ πρὸ πάντων προὔξενε τὴν εὐτυχίαν μου· ὑπῆρξες μέχρι τοῦδε εὐπειθής· εἰς τὰ μαθήματά μου, ἀκολουθεῖς αὐτὰ πάντοτε, καὶ θέλεις εἶσαι εὐτυχής ὡς ἐγώ, ἡ δὲ φύσις ἔσεται ἀείποτε ὠραία εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου.

ΕΥΣΕΒΕΙΑ—ΑΓΙΟΣ

Τὴν εὐσέβειαν ἐτίμων οἱ ἀρχαῖοι, ὡς τὴν μεγίστην ἀρετὴν· ἐννοοῦντες, ὅχι μόνον τὴν πρὸς τοὺς Θεοὺς εὐσέβειαν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους· ἀδολον ἀγάπην καὶ δικαιοσύνην καὶ τὸ σέβας τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς. Διὰ τοῦτο οἱ σκληρότατοι καὶ τυραννικώτατοι αὐτοκράτορες τῶν Ῥωμαίων εἰδόντες, ὅτι καλύπτουσι τὰ ὄμματα τοῦ λαοῦ ἐὰν κολακεύωσι τὰς ἀδυναμίας του, θυσιζάοντες συνεχῶς, ἐρχόμενοι εἰς τοὺς ναοὺς καὶ ἱστάμενοι μετὰ ἄκραν εὐλάβειαν ὀνομάζοντο εὐσεβεῖς· ἐξωγράφον αὐτὴν, ὡς γυναῖκα καθημένην, τὴν κεφαλὴν κεκαλυμμένην, ἔχουσαν εἰς τὴν δεξιὰν πηδάλιον, καὶ εἰς τὴν ἀριστεράν τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας κρατοῦσαν, ἔμπροσθεν δὲ τὸ ὄργανον πελεκάνων, ὡς σύμβολον τῆς εὐσεβείας διὰ τὴν πρὸς τὰ τέκνα του ἀγάπην. Ἐνίοτε ἐξωγράφον αὐτὴν εἰς τὰ νομίσματα συμβολικῶς μόνον, διὰ τινος ναοῦ, ἢ δι' ὀργάνων τῆς θυσίας ἢ καὶ διὰ δύο γυναικῶν ἐκτεινουσῶν τὰς χεῖρας πρὸς τινὰ βωμόν. Πρῶτος ἔκτισε ναὸν αὐτῆς ὁ Μάνιος Ἀκίλιος· ἐν τῇ ἀγορᾷ Φόρῳ ὀλιτορίῳ (τῶν λαχανικῶν) καλουμένην· ὕστερον ὅμως ἐκτίσθη ἢ ἄλλος ναὸς τῆς Εὐσεβείας διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν· ἀξίωματικός φύλαξ γυναικὸς τινος καταδικασθείσης εἰς θάνατον, διαταχθεὶς νὰ τὴν φονεύσῃ καὶ μὴ θέλων νὰ μιάνη τὰς χεῖρας του ἀφῆκεν αὐτὴν ἐν τῇ φυλακῇ ν' ἀποθάνῃ ὑπὸ τῆς πείνης· ἀλλ' ἡ θυγάτηρ αὐτῆς λαβοῦσα παρὰ τοῦ ἀξιωματικοῦ αὐτοῦ τὴν ἀδειαν εἰσῆρχετο καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τούτου ἐθήλαζε τὴν μητέρα, ἀποδιδούσα εὐσεβεστάτα τὰ τροφεῖα. Μεθ' ἱκανῆς ἡμέρας ἐκ τῆς ζωῆς τῆς γυναικὸς ὑποπτειθεὶς ὁ ἀξιωματικὸς παρετήρησε τὸ γενόμενον, ὁπερ ἀνήγγειλεν εὐθὺς εἰς τὴν Σύγκλητον, ἥτις συνεχώρησε τὸ σφάλμα τῆς μητρὸς διὰ τὴν εὐσέβειαν τῆς θυγατρὸς, διορίσασα καὶ μισθὸν ἐκ τοῦ δημοσίου εἰς τροφὴν ἀμφοτέρων τούτων· ἐν τῇ φυλακῇ ἐκείνῃ ἔκτισεν ὁ Ἀκίλιος Βάλδος τὸν ἄλλον τοῦτον ναὸν, διὰ τὸ εὐσεβεστάτον τοῦτο συμβεβηκός, ἐν τῇ ἐννάτῃ ἐνορίᾳ· ἄλλοι δὲ ἱστορικῶι διηγούνται πατέρα τὸν ὑπὸ τῆς θυγατρὸς θηλαζόμενον κατὰδικὸν καὶ ταύτην τὴν

παράδοσιν ἔλαβον οἱ ζωγραφίζοντες τὴν εἰκόνα *tha-rîtê Romain* (εὐσέβεια Ῥωμαίων).

Ἐκ τῶν εὐσεβῶν ἐξελέγοντο οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν ἀφοσιωμένοι εἰς τὸν Θεὸν ὀνομάζοντο κατὰ τὸν Πλούταρχον ἄγιοι.

Ἡ δὲ χριστιανικὴ θρησκεία ὀνόμασεν ἁγίους πρῶτον μὲν ὅλους ἀνεξαίρετως τοὺς πιστοὺς διὰ τὴν ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας καὶ τῆς πολυθείας κάθαρσιν· ἔπειτα δὲ τοὺς ἐναρέτους· δηλ. τοὺς καθαρὸς ἀπὸ ἀμαρτίας χριστιανούς, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου. Ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτοῦ ἄρ ε τ ἡ καὶ ἄ γ ι ὁ τ ἡ εἶναι ἀχώριστα· χωρὶς δ' ἁγιασμοῦ, καθαριότητος· τουτέστιν ἀπὸ παντὸς ῥύπου, οὐδεὶς, γράφει ὁ Ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους, ὄψεται τὸν Κύριον.

Ἡμεῖς δὲ ἂν καὶ πάντες τιμῶμεν τοὺς χρηστοὺς καὶ ἐναρέτους πολίτας, ἂν καὶ, σπανίως ὅμως, λέγομεν ὅτι ὁ δεῖνα εἶναι ἅγιος· ἀνθρώπος, ἐννοοῦμεν διὰ τῆς λέξεως αὐτῆς τὸν ἐνάρετον καὶ μεταχειριζόμεθα αὐτὴν μετὰ ἄλλην ἐννοίαν διὰ τοὺς ἀνεγνωρισμένους ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ὡς τοιοῦτους, πρὸς οὓς κατὰ καθῆκον τρέφομεν καὶ ἰδιαίτερον σεβασμόν, τὸν θρησκευτικόν. Οὐδέποτε ὀνομάζομεν ἄγιον ἄνθρωπον μὴ χωρισθέντα τοῦ κόσμου, μὴ σκληραγωγηθέντα ἢ τέλος μὴ θαυματουργήσαντα· οὐδέποτε ὀνομάζομεν οὕτως ἄνθρωπον μετὰ γυναῖκα καὶ τέκνα, ἀγαθὸν ἄνδρα πατέρα· φροντα τοῦ υἱοῦ καὶ θυγατρὸς διὰ τοῦ λόγου καὶ τοῦ παρὰδείγματός του εἰς τὴν πληρώσει τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ· λέγομεν, ἅγιος· ἡγούμενος, οὐδέποτε δὲ ἅγιον ἐννοοῦμεν ἄνευ ἐρημίας, καὶ διαστέλλομεν ἀρετὴν καὶ ἁγιότητα. Κατὰ τούτου λέγει ὁ Χρυσόστομος· «ὄρα πῶς τὸν ἁγιασμόν ἡ πίστις ποιεῖ· καὶ κοσμικὸν τοῖον ἰδῶμεν ἐν περιστάσει ὀρέγωμεν χεῖρα· μὴ πρὸς τοὺς ἐν ὅρεσι μόνον καθημένους ὡς σπουδαῖοι, ἅγιοι μὲν γὰρ ἐκεῖνοι ἐν βίῳ καὶ πίστει· ἅγιοι δὲ καὶ οὗτοι τῇ πίστει, πολλοὶ δὲ καὶ βίῳ. Μὴ, ἐὰν ἰδῶμεν μοναχὸν ἐν φυλακῇ, τότε εἰσέλθωμεν, ἐὰν δὲ κοσμικόν, μὴ εἰσέλθωμεν, ἅγιος ἐστὶ καὶ οὗτος καὶ ἀδελφός.» Διὰ τί λοιπὸν ἐξαίρουμεν τῆς τιμῆς αὐτῆς τοὺς καθ' ἐκάστην ἐν τῇ κοινωνίᾳ πρὸς πάντα παλαίοντας τὰ κακὰ χάριν τῆς ἀρετῆς, τοὺς ὑρισταμένους παντοίας ὑπὲρ αὐτῆς καταδρομὰς καὶ ἐν τούτοις ἀπάσας τὰς ἐντολάς ἐκπληροῦντας; Οἱ ἀποχωρίζοντες τοῦ κόσμου πρὸς ἑν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, κακὸν ἔχουσι νὰ παλαίσωσι· καὶ εἶναι μὲν ἀληθές· ὅτι οὗτοι πολλῶν στεροῦνται καὶ πολλὰς ὑποφέρουσιν κακώσεις ἐν ταῖς ἐρήμοις, δὲν ἔπεται ὅμως ἐκ τούτου ὅτι πρέπει νὰ νομίζομεν ὅτι ἡ σκληραγωγία εἶναι τὸ μόνον πρὸς σωτηρίαν συντελοῦν μέτον· «ἡ μὲν γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμος ἐστίν.» ἐνῷ οὕτω τιμῶντες καὶ τοὺς ἐναρέτους γινόμεθα αἰτίοι αὐτοῖς μὲν παραιτέρω ἐκπληρώσεως τῶν καθηκόντων των ὑποθάλλοντες τὴν φιλοτιμίαν των, τοῖς δὲ λοιποῖς δίδομεν παράδειγμα ἵνα μιμηθῶσι· ἄλλως τε χρέος ἀπαραίτητον ἦθελεν εἶσθαι τῶν κοσμικῶν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰς πόλεις καὶ νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὰς ἐρήμους, καὶ συνεπῶς νὰ